Prima instanță:Judecătoria Ungheni (judecător Lilia Potînga)
Dosarul 2a-1222/24 (2-23110312-03-2a-26012024)

CURTEA DE APEL BĂLȚI
DECIZIE

07 noiembrie 2024 **mun. Bălți**

Colegiul civil şi de contencios administrativ
Instanța compusă din:
Președintele completului Natalia Chircu
Judecători Dumitru Corolevschi și Ivan Parii
Grefier Topada Olga

examinând în ședință publică cererile de apel declarate de apelanții Paladi Ion, Procuratura Generală a RM și cererea de alăturare la apel a Ministerului Justiției a RM împotriva hotărârii judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Paladi Ion către Ministerului Justiției a RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM privind repararea prejudiciului moral cauzat și încasarea cheltuielilor de judecată;

C O N S T A T Ă :

Argumentele participanților la proces:

1. La 26.07.2023 Paladi Ion a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 300000,00 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000,00 lei.
2. În motivarea acţiunii reclamantul a relatatat, că începând cu luna noiembrie 2010 a început a fi torturat psihologic de către Centrul de Combatere a Crimelor Economice și Corupției(CCCEC), fiind cercetat pe marginea unui raport al reviziei financiar-economice efectuat la Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare” Ungheni. A fost audiat la 26.11.2010 timp de două ore și 25 min, unde în cadrul cărei discuții-explicații a argumentat cu lux de amănunte faptul că nu poartă nici o vină de neajunsurile depistate de control.
3. Cu toate acestea, după ce materialele au fost remise organelor de urmărire penală din Ungheni, la data de 30.09.2011 a fost pornită urmărirea penală pe dosarul nr.2011360336 în baza art.329 al.(2) lit. b) CP, stabilindu-se în neajuns de 275,9 mii lei din vina factorilor de decizie ai Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare„ Ungheni. În cadrul acestui dosar pornit sub conducerea

procurorului în Procuratura Ungheni, Victoria Popov a fost audiat repetat unde a dat aceleași declarații.

4. Menționează că la data de 30.11.2011 a fost pornită urmărirea penală pe dosarul penal nr.2011360708 în baza art.191 al.(2) lit. c) Cod penal în care se indica că din vina lui ca administrator al întreprinderii date a însușit ilegal un printer la preț de 4757,00 lei, un fierbător electric la preț de 120,83 lei și un telefon mobil la preț de 2347,15 lei. La fel a fost audiat și pe marginea acestor bănuieli la care a argumentat nevinovăția sa prin probe pertinente care au fost anexate la dosar și neluate în seamă. Ulterior ambele cauze penale au fost conexate sub nr. 2011360708.
5. Astfel, până în anul 2015 nu a fost chemat nicăieri de nici un colaborator a organelor de drept. Se afla în suspans psihologic și un stres foarte grav, fapt ce a cauzat îmbolnăvirea sa în anul 2012 de *****; *****, *****, din anul 2013 de *****,*****și alte boli de rinichi evidențiate în certificatul medical.
6. Totodată, menționează faptul că dosarul a fost transferat la Procuratura Anticorupție, procuror de caz fiind Eugen Balan, care la 27 martie anul 2015 a emis o ordonanță de căutare a sa și tot la această dată a emis o ordonanță de reținere a sa pentru a fi pus sub învinuire. Reținerea lui urma a fi efectuată de IP Ungheni, fiind emisă și Ordonanța procurorului Eugen Balan de punere a lui sub învinuire în baza art.329 al.(2) și 191 al.(2) lit. c) Cod penal. La data de 03 aprilie 2015 același procuror a emis ordonanța de suspendare a urmăririi penale din motivul că nu este stabilit locul aflării sale.
7. La fel, întreaga perioadă de timp din 2010 și până în prezent reclamantul s-a aflat acasă în mun. Ungheni și nu a fost căutat de nimeni, nu a fost telefonat și nici citat de nimeni. Se trata periodic și permanent de bolile ce le-a căpătat din cauza acestor dosare.
8. Ulterior, la data de 25 octombrie 2010, procurorul Procuraturii Anticorupție,Viorel Morari, a emis Ordonanța de anulare a ordonanței de suspendare a urmăririi penale din 03 aprilie 2015,ba dispus reluarea urmăririi penale fixând termenul urmăririi penale până la 24 noiembrie 2019, totodată a fost retrasă cauza penală din gestiunea organului de urmărire penală a Direcției Generale Urmărire Penală a CNA și transmiterea acesteia organului de urmărire penală al Direcției Urmărire Penală a Direcției Generale Teritoriale „NORD”, Centrul Național Anticorupție, pentru continuarea urmăririi penale.
9. Mai indică faptul că, la data de 28 noiembrie 2019 ora 13.58 a fost reținut de colaboratorii Procuraturii Anticorupție Direcția „NORD” și escortat în mun. Bălți la procurorul Lilia Selevestru, care în prezența avocatului i-a adus la

cunoștință învinuirea. A refuzat de a da careva declarații, deoarece anterior a dat destule explicații pe caz și a prezentat toată documentația care probează nevinovăția sa.

10. Susține că din data de 28 noiembrie 2019 și până la 31 martie 2021 nu a mai fost chemat la nici-un organ de urmărire penală, ori procuratură.

11. Totodată, la data de 31 martie 2021 Procurorul Procuraturii Anticorupție, Lilia Selevestru a emis ordonanța prin care a dispus de a îl scoate de sub urmărirea penală pe cauza penală nr.2011360708, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunilor prevăzute de art.191 al.(2) lit.c) și art.329 alin.(2) Cod penal și a clasa procesul penal dat. Ordonanța dată nu a fost contestată de nimeni rămânând în vigoare până în prezent.

12. Menționează că fiind învinuit în infracțiunile pe care nu le-a comis, pe parcursul a 11 ani i-a fost încălcat dreptul fundamental la libertate, la siguranță garantat de paragraful 1 art. 5 din Convenția Europeană, fapt ce i-a cauzat prejudiciu moral enorm exprimat prin suferințe psihice, neliniștea sufletească, îmbolnăvirea sa de un șir de boli și pierderea încrederii în ziua de mâine. Mai indică că în urma acțiunilor neîntemeiate și ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și recunoașterea sa în calitate de învinuit, a fost violată prevederea Paragrafului 1 art.6 al Convenției Europene și anume, dreptul la un proces echitabil, de aceea el a suportat o presiune psiho-emoțională, emoții negative, mereu încordat, adică fiind într-o continuă stare de stres timp îndelungat, circumstanțe legate de suferințe grave morale, care au stimulat îmbolnăvirea sa de bolile descrise i care practic i-au distrus unsprezece ani din viața normală pe care urma să o trăiescă în cazul când instituțiile de drept ale statului nostru își exercitau onest, cinstit și conștiincios obligațiunile de serviciu.

13. Astfel, potrivit prevederilor art. 284 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, coroborat cu art. 275 pct. 3) din Codul de procedură penală, ordonanța respectivă constituie actul de reabilitare a sa.

14. Consideră că compensația bănească în mărime de 300 000 (trei sute mii) lei, cu titlul de prejudiciu moral pentru violarea dreptului prevăzut de Paragraful 1, art.5, art.6 din Convenția Europeană, în baza acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii, îi va aduce o satisfacție relativ echitabilă și îi va atenua suferințele psihice cauzate.

15. Își întemeiază acțiunea în baza prevederilor art. 1398,1422-1423(red.veche),1998,2007,2036- 2037 (red nouă) CC R. Moldova, Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale

organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25.02.1998 și consideră că sunt întrunite toate condițiile prevăzute de art.3, art.6 lit.b), art.7 lit.e), art.10, art.11, art.14 Legea 1545 din 25.02.1998, pentru încasarea în beneficiul său a sumei prejudiciului moral pentru faptul de recunoaștere a sa în calitate de învinuit, așa cum la moment există Ordonanța de scoatere integrală de sub urmărirea penală a sa, în care este indicat că acțiunile sale nu întrunesc elementele consitutive ale infracțiunilor incriminate și în mod neîntemeiat a fost supus unor limitări în drepturile mele, drepturi prevăzute atât de legislația națională, cât și de cea internațională, la care R.Moldova este parte.

Poziția instanței de fond:

16. Prin hotărârea judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial, și anume s-a încasat din contul *Bugetului de Stat* prin intermediul *Ministerului Justiției al R.M* în beneficiul lui *Paladi Ion*, prejudiciul moral în mărime de *20000,00 (douăzeci mii) lei*, precum și cheltuieli de judecată compuse din cheltuieli de asistență juridică în mărime de *5000,00 (cinci mii) lei,* iar în total suma de *25000,00 (douăzeci şi cinci mii) lei,* iar în rest acțiunea se respinge.

Solicitarea și argumentele apelantului:

17. La data de 01 decembrie 2023(f.d.96A) apelantul Paladi Ion prin intermediul avocatului Vasile Lupu, nefiind de acord cu soluţia instanţei de fond, a înaintat o cerere de apel nemotivat asupra hotărîrii Judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023, iar la 18 ianuarie 2024 a depus o cerere de apel motivat prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii contestate cu emiterea unei noi soluții prin care să fie admisă integral.

18. În motivarea cererii de apel, a indicat faptul că, nu este de acord cu hotărârea contesatată, deoarece este nefondată și pasibilă de a fi casată, fiind emisă cu încălcarea normelor de drept material şi procesual, ceea ce rezultă din următoarele considerente.

19. Consideră că compensaţia bănească în mărime de 300 000 (trei sute mii) lei, cu titlul de prejudiciu moral pentru violarea dreptului prevăzut de Paragraful 1, art.5, art.6 din Convenţia Europeană, în baza acţiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii, îi va aduce o satisfacţie relativ echitabilă şi va atenua suferinţele psihice cauzate.

20. Mai mult ca atât, susține că termenul de investigaţie a circumstanţelor de care a fost învinuit, a fost un termen deosebit de mare (11 ani), astfel nefiind îndreptăţită prin nimic durata exagerat de mare a investigaţiilor petrecute pe caz, deoarece potrivit aceleiaşi Ordonanţe de scoatere de sub urmărire penală şi clasarea cazului, este evident că ancheta pe caz nu a fost una efectivă, ci

tărăgănată neîntemeiat şi ilegal de către factorii de decizie, care, în principiu au admis o neglijenţă totală la investigarea cazului (anunţarea formal în căutare,lipsa unor acţiuni procesuale pe caz un timp îndelungat, reţinerea şi escortarea reclamantului la Bălţi la procuratură ş.a).

21. Suplimentar, menționează că instanţa de fond a indicat în hotărâre precum că în speţă, recunoaşterea lui Paladi Ion în calitate de învinuit, cu scoaterea ulterioară a acestuia de sub urmărire penală, echivalează cu tragerea ilegală la răspundere penală şi obligă implicit răspunderea Statului pentru lezarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale acestuia. Reieşind din cele menţionate, instanţa a conchis că Paladi Ion dispune de dreptul de a solicita repararea prejudiciului suportat în cadrul procesului penal or, acesta prin ordonanţa procurorului în Procuratura municipiului Bălţi,Lilia Selevestru, din 31 martie 2021, a fost scos de sub urmărire penală în cadrul cauzei penale cu nr. 2011360708, deoarece fapta nu întruneşte elementele infracţiunii, adică a fost repus în drepturi.

22. Totodată, cu privire la cuantumul despăgubirii prejudiciului moral solicitat de către reclamantul-apelant Paladi Ion în sumă de 300000 lei, instanţa de fond a indicat în hotărârea sa că va ţine cont de prevederile art. 11 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiune, și anume:

- gravitatea infracţiunii de a cărei săvârşire a fost învinuită persoana respectivă - în speţă, Paladi Ion a fost învinuit de comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 191 alin.2 lit. c) CP şi art.329 alin.2 CP, infracţiuni grave; - caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată - la caz, acţiunile organelor urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţei judecătoreşti au fost contrare drepturilor fundamentale garantate de art. 5 CEDO - Dreptul la libertate şi siguranţă;
- rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei, natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei. La materialele dosarului careva probe cu privire la faptul că intentarea cauzei penale în privinţa reclamantului Paladi Ion a afectat în careva mod activitatea şi reputaţia ultimului nu au fost prezentate;
- durata procedurilor desfăşurate faţă de reclamant. în speţă, deşi urmărirea penală fost dipusă la 30.09.2011 şi 30.11.2011 cu conexarea ulterioară a acestora. Actul de învinuire ia fost adus la cunoştinţă lui Paladi Ion la 28.11.2019, iar procesul a fost clasat la 31.03.2021, prin urmare acesta a derulat aproximativ 16 luni în privinţa lui Paladi Ion;
- durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie, în urma intentării cauzei penale. La materialele dosarului nu se atestă că au fost aplicate careva măsuri procesuale de constrângere, nefiind administrate probele corespunzătoare în acest sens.

23. În acest sens, consideră că instanţa de fond în mod eronat a concluzionat că durata procedurilor desfăşurate faţă de Paladi Ion în speţa dată include data de la care i-a fost adusă la cunoştinţă învinuirea - 29.11.2019 până la data emiterii Ordonanţei de scoatere de sub urmărire penală cu clasarea cazului-31.03.2021, adică 16 luni.

24. Or, reprezentantul apelantului şi apelantul consideră că această perioadă constituie data de 30.09.2011 şi 30.11.2011 cand a fost dispusă începerea urmăririi penale şi până la data emiterii Ordonanţei de scoatere de sub urmărire penală cu clasarea cazului-31.03.2021, adică 11 ani şi nu 16 luni, deoarece în toată această perioadă gândul acestuia era doar la faptul cu ce se vor termina toate nelegiuirile astea, fapt ce a stimulat întradevăr îmbolnăvirea sa de şirul de boli descrise în cererea depusă, deoarece suspectarea şi învinuirea nefondată a unei personae sănătoase de comiterea unor infracţiuni grave nu poate rămâne fară urmări, deasemenea grave, după cum s-a întâmplat cu reclamantul-apelant. Astfel concluziile instanţei de fond despre lipsa probelor ce ar demonstra îmbolnăvirea acestuia în perioada dată, nu pare a fi una incontestabilă, or alte stresuri psihologice în această perioadă nu a avut.

25. La fel, menționează faptul că, dacă nu ar fi probat imposibilitatea de a se angaja în alt loc la serviciu din motivul dosarelor penale ce i-au fost fabricate, urmează a fi analizat critic, deoarece nici o entitate la care s-a adresat în acest sens, nu poate elibera un certificat de refuz în angajare, or alte acte oficiale-pur şi simplu îţi refuză explicând că nu au locuri vacante şi atât.

26. Reclamantul-apelant accentuează faptul că, dînsul fiind în funcţia entităţii ce asigura funcţionarea sistemelor de ameliorare în r-1 Ungheni, Făleşti-era cunoscut de toţi demnitarii din aceste raioane, la fel cum şi faptul deschiderii dosarelor penale în privinţa sa a devenit cunoscut tuturor acestor demnitari, fapt ce a dus în mod direct la imposibilitatea angajării acestuia în alte funcţii până la hotărîrea definitivă pe aceste cazuri, iar când aceasta a devenit definitivă, cu reabilitarea sa peste 11 ani, acesta deja practic a devenit invalid şi nu mai poate activa, motiv pentru care nu crede că practica CEDO la care face trimitere instanţa de fond pe parcursul părţii discriptive a hotărârii, este tocmai în totalitate în concordanţă cu partea dispozitivă a hotărârii date.

27. La data de 15 decembrie 2023(f.d.107) Procuratura Generală a RM, nefiind de acord cu soluţia instanţei de fond, a înaintat o cerere de apel nemotivat asupra hotărîrii Judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023, iar la 10 ianuarie 2024 a depus o cerere de apel motivat prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii contestate cu emiterea unei noi soluții prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

28. În motivarea cererii de apel, a precizat faptul că, nu este de acord cu hotărârea contestată, deoarece este nefondată și ilegală, motiv pentru care este pasibilă de a fi casată, ceea ce rezultă din următoarele considerente.

29. Consideră cerințele apelantului Paladi Ion neîntemeiate și exagerate, deoarece, potrivit dispozițiilor art. 2007, art. 2036 din Codul Civil, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciul adus persoanei prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi instanţelor judecătoreşti.

30. Totodată, susține că reglementarea condiţiilor de răspundere patrimonială a statului în cazurile descrise supra se face prin Legea nr.l545-XlII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, care este o lege specială în acest domeniu. Consideră important că Legea nr. 1545 din 25.02.1998 în art. 6 stipulează expres cazurile în care survine dreptul persoanei fizice/juridice la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti. Unul din aceste temeiuri este devenirea definitivă şi irevocabile a sentinţei de achitare.

31. Totodată, pentru a fi întrunite condiţiile pentru repararea prejudiciului cauzat de organele de urmărire penală, nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art.6 din Legea nr. 1545, dar şi dispoziţiile prevăzute de art.3 alin. (1) din Legea nr. 1545.

32. Astfel, prin prisma normei precitate, accentuează că este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reţinerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanţa de judecată; efectuării măsurilor operative de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

33. Prin prisma prevederilor enunţate deduce expres, că nu orice acţiune a organelor de drept şi judecătoreşti atrage răspunderea Statului. Este important şi obligatoriu să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept printr-o decizie judecătorească, pronunţată în ordinea procedurii penale, dar nicidecum în procedură civilă.

34. Remarcă faptul că nici o acţiune procesuală efectuată de organul de urmărire penală nu a fost declarată ca fiind efectuată cu încălcarea legii.

35. În această ordine de idei, notează, că pentru aplicabilitatea dispoziţiilor din Legea precitată, necesită de a fi întrunite cumulativ, atât circumstanţele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât şi de art.3 - cazurile de reparare a prejudiciului material şi moral.

36. Chiar şi Plenul Curţii Supreme de Justiţiei în pct. 14 din hotărârea nr.8 din 24 decembrie 2012, expres a stipulat că examinarea corectitudinii efectuării acţiunilor procesuale, nu ţine de competenţa instanţei civile, deoarece aceste chestiuni urmează a fi decise în cadrul procedurilor penale.

37. Reține că prezentul litigiu de judecată este cu caracter civil şi nu ţine de competenţa instanţei de judecată de a se expune pe marginea acestui aspect.

38. În altă ordine de idei, accentuează faptul că organul de drept a întreprins toate acţiunile de urmărire posibile şi raţionale prevăzute de legea procesual-penală, în vederea cercetării sub toate aspectele, multilateral şi obiectiv circumstanţele cazului, însă aici atrage atenţia instanţei de judecată, că în cauza penală nr. 2011360708, la 27.03.2015, de către procurorul în Procuratura Anticorupţie Eugen Balan, a fost emisă ordonanţa de punere sub învinuire a administratorului IS „Staţiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni" Paladi Ion de comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) şi art. 329 alin. (2) Cod penal.

39. La 27.03.2015, în cadrul cauzei penale nr. 2011360708, de către procurorul în Procuratura Anticorupţie Eugen Balan, a fost emisă ordonanţa de reţinere a persoanei pentru a fi pusă sub învinuire, în privinţa lui Paladi Ion, care de fapt nu a fost pusă în executare.

40. La 03.04.2015, prin ordonanţa procurorul în Procuratura Anticorupţie Eugen Balan, a fost dispusă suspendarea urmăririi penale pe cauza penală nominalizată din motivul că nu a fost stabilit locul aflării cet. Paladi Ion, fapt ce împiedica continuarea urmăririi penale.

41. Reieşind că în cadrul urmăririi penale au apărut necesitatea efectuării unor noi acţiuni de urmărire penală, în vederea stabilirii locului aflării învinuitului precum şi întru verificarea sub toate aspectele a circumstanţelor cazului, prin ordonanţa procurorului-şef al Procuraturii Anticorupţie V. Morari din 25.10.2019 a fost dispusă anularea ordonanţei procurorului de suspendare a urmăririi penale cu reluarea urmării penale. Concomitent, prin acelaşi act fiind dispusă retragerea cauzei penale 2011360708 din gestiunea DGUP a CNA şi transmiterea acesteia OUP a DGT Nord a CNA, pentru efectuarea în continuare a urmării penale.

42. Ulterior, la 28.11.2019 învinuitului Paladi Ion i-a fost adusă la cunostintă ordonanţa de punere sub învinuire de comiterea infracţiunilor prevăzute de art.

191 alin. (2) lit. c) şi art. 329 alin. (2) Cod penal, în prezenţa apărătorului Vasile Lupu. Fiind audiat asupra învinuirii aduse, Paladi I. a refuzat să facă declaraţii.

43. Susține drept remarcabil faptul, că în cursul urmăririi penale învinuitul Paladi I. nu a fost reţinut şi în privinţa acestuia nu a fost aplicată careva măsură preventivă sau de constrângere.

44. Prin ordonanţa procurorului L. Selevestru din 31.03.2021 în conformitate cu prevederile art. 284 Cod de procedură penală a fost dispusă scoaterea cet. Paladi Ion de sub urmărirea penală pe cauza penală nr. 2011360708, pe motiv că fapta ultimului nu întruneşte elementele infracţiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) şi art. 329 alin. (2) Cod penal, concomitent fiind dispusă în temeiul art. 286 Cod de procedură penală clasarea procesului penal în cauza penală respectivă.

45. Astfel, prin studierea materialelor cauzei penale s-a stabilit, că în privinţa reclamantul Paladi I. nu au fost aplicate acţiuni de tortură psihologică de către reprezentanţii organului de urmărire penală din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie. Mai mult, chiar nemijlocit reclamantul Paladi I. indică în cererea sa de chemare în judecată, că din data iniţierii urmăririi penale pe cauzele penale nr. 2011360336 şi nr. 2011360708, adică din 30.09.2011 şi respectiv 30.11.2011, până în anul 2015 nu a fost chemat la careva colaborator a organelor de drept.

46. În acest context, sunt neîntemeiate motivele invocate privind aflarea acestuia într-o situaţie de suspans psihologic şi stres grav. Or, îmbolnăvirea reclamantului Paladi I. în anii 2012 şi 2013 de mai multe boli, consideră că nu are legătură cauzală directă cu urmărirea penală desfăşurată în cauzele penale nr. 2011360336 şi nr. 2011360708, în acest sens reclamantul nu a prezentat careva suport probatoriu.

47. Potrivit Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucţie în procesul urmăririi penale”, nr.7 din 04.07.2005, actele procedurale ca de exemplu: hotărârile privind pornirea urmăririi penale; ordonanţa de recunoaştere a persoanei în calitate de bănuit, învinuit, sunt nişte procedee legate de desfăşurarea normală a urmăririi penale şi, însăşi pornirea urmăririi penale, recunoaşterea persoanei în calitate de bănuit, punerea persoanei sub învinuire nu afectează prin sine însăşi careva drepturi sau libertăţi constituţionale.

48. Susține că acestea sunt nişte măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea, şi acest scop este proporţional anumitor restricţii care pot avea loc în cadrul desfăşurării acţiunilor menţionate.

49. Totodată, Hotărârile organului de urmărire penală privind declanşarea procesului penal, punerea sub învinuire nu sunt acte procedurale definitive, dar

constituie doar începutul urmăririi penale, care în continuare duce la punerea sub învinuire a unor persoane şi care se finalizează cu terminarea urmăririi penale şi cu întocmirea rechizitoriului, fie cu încetarea urmăririi penale în temeiul prevăzut de Codul de procedură penală.

50. La fel, în ce priveşte cuantumul prejudiciului moral în mărime de 300 000 lei, invocat de reclamant, precizează faptul că această cerinţă, pe lângă faptul că este exagerată, mai este şi neargumentată. Or, caracterul şi gravitatea suferinţelor psihice sau fizice le apreciază instanţa de judecată, luând în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, precum şi statutul social al persoanei vătămate.

51. Totodată, potrivit prevederilor art. 11 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege şi se determină luându-se în considerare mai mulți factori.

52. Suplimentar, în ce priveşte rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei lui Paladi Ion, actualmente reclamant, menţionează că acesta nu a prezentat careva probe concludente, pertinente, utile şi veridice prin care să convingă părţile că învinuirea sa ar fi avut efecte negative asupra reputaţiei sale. În acelaşi context, face trimitere la cauza Petru Roşea vs. Moldova, în care Curtea Europeană a fost de acord cu argumentele reclamantului precum că acesta, fiind o persoană notorie în localitatea sa, a suferit grave atingeri aduse reputaţiei sale în urma reţinerii şi aplicării sancţiunii faţă de acesta.

53. De asemenea, reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezenţa unor suferinţe, or toate argumentele invocate întru motivarea pretenţiei de încasare a prejudiciului moral poartă doar un caracter declarativ, fără a dispune de careva suport probatoriu şi legal.

54. În sensul dat, precizează că nu pot fi admise speculaţii cu privire la lezarea demnităţii, reputaţiei profesionale, imaginii, agravarea stării de sănătate etc. ca urmare a acordării statutului de bănuit, învinuit.

55. Prin urmare, în contextul celor enunţate şi ţinând cont de natura dreptului lezat de statutul reclamantului, de durata urmăririi penale, consideră că suma solicitată cu titlu de despăgubire morală, este exagerată şi neechitabilă pretinselor suferinţe suportate.

56. Aderent, consideră neîntemeiată solicitarea reclamantului privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 300 000 lei.

57. De asemenea, susține drept neîntemeiate și concluziile primei instanţe indicate în hotărârea contestată, precum că dreptul persoanei la repararea prejudiciului material şi moral va apărea, inclusiv în situaţia tragerii ilegale la răspundere penală şi scoaterii persoanei de sub urmărirea penală, deoarece în speţa

examinată reclamantul Paladi I. nu a fost tras la răspundere penală, cauza penală nr. 2011360708, unde acesta a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) şi art. 329 alin. (2) Cod penal, prin ordonanţa procurorului L. Selevestru din 31.03.2021 care a fost clasată în temeiul art. 286 Cod de procedură penală.

58. Consideră neîntemeiate concluziile instanţei de judecată indicate în hotărârea contestată, precum că faptul punerii sub învinuire a lui Paladi I. sub învinuire în cadrul cauzei penale nr. 2011360708 se echivalează cu tragerea ilegală la răspundere penală a acestuia, iar scoaterea ulterioară a ultimului de sub urmărirea penală pe temei de reabilitare, constituie condiţie pentru solicitarea de către Paladi I. a încasării prejudiciului moral în temeiul Legii nr. 1545 din 25.02.1998.

59. Subsecvent, menţionează, că în contextul prevederilor art. 50 din Codul de procedură penală „Se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracţionale și a persoanelor care le-au săvârşit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege. ” În sensul art. 2 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti se consideră „acţiuni ilicite - acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni);... ”

60. Drept urmare, în temeiul prevederilor legale citate supra, constată, că actul procesual - ordonanţa de punere sub învinuire a cet. Paladi I. pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) şi art. 329 alin. (2) Cod penal, adoptată la 27.03.2015, în cadrul cauzei penale nr. 2011360708, de către procurorul în Procuratura Anticorupţie Eugen Balan, nu constituie un act de condamnare publică, în numele legii, a cet. Paladi I şi a faptelor infracţionale imputate acestuia. Prin ordonanţa de punere sub învinuire a cet. Paladi I. pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) şi art. 329 alin. (2) Cod penal, adoptată la 27.03.2015, în cadrul cauzei penale nr. 2011360708, procurorul Eugen Balan nu a comis careva acţiuni ilegale manifestate prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată.

61. Totodată, accentuează faptul că, ordonanţa de punere sub învinuire a persoanei constituie unul din procedeele legate de desfăşurarea normală a urmăririi penale şi, însăşi punerea persoanei sub învinuire nu afectează prin sine însăşi careva drepturi sau libertăţi constituţionale a
învinuitului şi respectiv nu supune învinuitul la răspundere penală, cu atât mai mul că procesul penal în cauza penală din speţă, a fost clasat prin ordonanţa procurorului, în conformitate cu art. 286 Cod de procedură penală, iar învinuitul a fost scos de sub urmărirea penală.

62. În susţinerea celor menţionate supra, reiterează prevederile art. 51 din Codul penal, care spune că „(1) Temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârşită, iar componenţa infracţiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale; (2) Răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârşirea infracţiunii prevăzute de legea penală ”, iar potrivit art. 8 din Codul de procedură penală „(1) Persoana acuzată de săvârşirea unei infracţiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăţia sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanţiile necesare apărării sale, şi nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă. ”

63. Urmare a celor expuse, apreciază drept ilegală şi neîntemeiată Hotărârea Judecătoriei Ungheni nr. 2-2321/2023 din 29.11.2023, prin care a fost admisă parţial acţiunea inițiată de Paladi Ion vs Ministerul Justitiei, intervenient accesoriu Procuratura Generală privind încasarea prejudiciului, hotărâre, care urmează a fi casată.

64. Ulterior, la 22 martie 2024 Ministerul Justiției RM a depus o cerere de alăturare la apel prin care s-a alăturat apelului depus de Procuratura Generală a RM, prin care a indicat următoarele:

65. Consideră că normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat (art.386, alin. (1), lit. a), d) din Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova);iar aprecierea probelor de către instanţa de fond a fost arbitrară.

66. În acest sens, reieşind din practica juridică naţională, subliniază că potrivit prevederilor art. 2007, 2036 din Codul Civil, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciul adus persoanei prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi instanţelor judecătoreşti.

67. Totodată, elucidarea cazurilor şi condiţiilor de răspundere patrimonială se face prin lege specială, actualmente, o asemenea lege specială este Legea nr.l545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti (în continuare Legea nr.1545).

68. Totodată, legiuitorul în temeiul art.6 din Legii nr.l545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti (în continuare Legea nr. 1545) a prevăzut expres care sunt cazurile în care survine dreptul persoanei fizice/juridice la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti.

69. Astfel, în plus, acţiunile procurorului de recunoaştere a lui Ion Paladi în calitate de învinuit din speţă nu pot fi calificate drept acţiuni de tragere ilegală la răspundere penală în sensul enunţat în sensul enunţat în art.3 din Legea nr.1545. Or, articolul 2 alin.(l) din legea indicată identifică expres că, în sensul prezentei legi, acţiuni ilicite sunt acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).

70. Consideră important de subliniat, în primul rînd că, art.50 din Codul penal identifică răspunderea penală ca fiind condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracţionale şi a persoanelor care le-au săvîrşit, iar drept rezultat doar acţiunea de recunoaşterea persoanei în calitate de învinuit în condiţiile statuate în art.65 alin.(l) şi art.66 (alin.l) din Codul de procedură penală, nu poate fi calificată drept o acţiune de condamnare publică.

71. Mai mult, din conţinutul articolului 1 din Codul de procedură penală rezultă expres că, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanţelor judecătoreşti cu participarea părţilor în proces şi a altor persoane, desfăşurată în conformitate cu prevederile prezentului cod. Procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvîrşirea unei infracţiuni. Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societăţii şi statului de infracţiuni, precum şi protejarea persoanei şi societăţii de faptele ilegale ale persoanelor cu funcţii de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracţiunilor presupuse sau săvîrşite, astfel ca orice persoană care a săvîrşit o infracţiune să fie pedepsită potrivit vinovăţiei sale şi nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată.

72. Alineatul (3) art. 19 Cod de procedură penală statuează că, organul de urmărire penală are obligaţia de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea

sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanţelor cauzei, de a evidenţia atît circumstanţele care dovedesc vinovăţia bănuitului, învinuitului, inculpatului, cît şi cele care îl dezvinovăţesc, precum şi circumstanţele care îi atenuează sau agravează răspunderea şi, în acelaşi sens art.252 identifică că, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existenţa infracţiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condiţiile legii şi pentru a se stabili răspunderea acestuia.

73. Totodată alin.(l) art.279 codul citat arată că, acţiunile procesuale se efectuează în strictă conformitate cu prevederile prezentului cod şi numai după înregistrarea sesizării cu privire la infracţiune. Acţiunile de urmărire penală pentru efectuarea cărora este necesară autorizarea judecătorului de instrucţie, precum şi măsurile procesuale de constrîngere sînt pasibile de realizare doar după pornirea urmăririi penale, dacă legea nu prevede altfel.

74. Susține că prin ordonanţa de recunoaştere în calitate de învinuit a lui Ion Paladi, organul de urmărire penală a considerat că, sunt suficiente temeiurile de a bănui că, anume acesta a săvîrşit infracţiunile prevăzute de art.329 al.(2) şi 191 al.(2) lit. c) Cod Penal, însă ulterior, prin ordonanţa de scoatere de sub urmărire penală s-a constatat că fapta acestuia nu întruneşte elementele infracţiunii incriminate.

75. Prin urmare, reține că reclamantul a fost supus unui control legal de către organele de resort ghidat de legea procesuală penală în scopurile enunţate în special în art.l, 19, 279 Cod de procedură penală, ingerinţă admisă atît de legislaţia naţională, cît şi de cadrul normativ internaţional, or, în spiritul legii enunţate nu se poate opune acestei ingerinţe atunci cînd interesul suprem al persoanei societăţii şi/sau a statului în sensul protejării împotriva comiterii infracţiunilor îl cere.

76. În acest context, constată că, Ion Paladi nu este în măsură să pretindă admiterea în privinţa dînsului a acţiunilor ilicite de către organul de urmărire penală şi violarea drepturilor sale prevăzute de par.l art.5, par. 1,2 şi 3 lit.a) art.6 din Convenţia Europeană pentru Apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale or, prin acţiunile sale organul de urmărire penală a acţionat în conformitate cu legea procesuală penală, fără a admite încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată şi nu a comis fapte manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale. Or, fiind supus controlului de profil, în rezultatul acţiunilor întreprinse de către organele de urmărire penală, s-a constatat că Ion Paladi nu este pasibil tragerii la răspundere penală sau judecăţii din motivul că, fapta acestuia nu întruneşte elementele infracţiunii, fapt care exclude temeinicia pretenţiei

reclamantului că, acesta ar fi fost tras la răspundere penală în sensul art.50 Cod penal, iar în acest sens acţiunile organului de urmărire penală sub nici o condiţie nu pot fi tratate drept ilicite atît în sensul Legii nr.1545 din 25.02.1998, cît şi în spiritul Legii procesual penale.

77. Totodată, cu referire la acordarea prejudiciului moral susţine că este o apreciere greşită a instanţei de fond. Or, prezenta acţiune civilă nu întruneşte toate condiţiile de aplicabilitate a Legii nr.1545. Or, în lipsa unor acte ce atestă expres ilegalitatea actelor prin care au fost dispuse acţiunile de urmărire penală, pe cale de consecinţă se observă şi neîntrunirea condiţiilor stipulate la art. 3 din legea nr. 1545/1998.

78. Totodată, pe marginea pretenţiei privind încasarea prejudiciului moral, subliniază că potrivit art. 11 din Legea nr. 1545 mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Or, mărimea concretă a compensaţiei se determină luându-se în considerare:

• Suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice. În acest context, notăm că prin noţiunea de prejudiciu moral se înţeleg suferinţele psihice sau fizice cauzate prin acţiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparţin persoanei din momentul naşterii sau la bunurile dobîndite prin lege (viaţa, sănătatea, demnitatea şi reputaţia profesională, inviolabilitatea vieţii personale, secretul de familie şi personal)

79. Potrivit hotărîrii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr.9 din 09.10.2006, cu privire la aplicarea de către instanţele de judecată a legislaţiei ce reglementează repararea prejudiciului moral, obligaţia de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferinţe psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanţe şi în baza căror acţiuni/inacţiuni i-au fost cauzate suferinţe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea. Or, reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezenţa unor suferinţe cauzate. Sub acest aspect, rezultă că toate argumentele invocate întru motivarea pretenţiei de încasare a prejudiciului moral, poartă un caracter strict declarativ, formal, fară a dispune de careva suport probatoriu şi legal.

80. În privinţa cheltuielilor de asistenţă juridică, prin prisma Recomandării Curţii Supreme de Justiţie nr.23 privind unele aspecte ale încasării cheltuielilor de asistenţă juridică, Recomandării Consiliului Uniunii Avocaţilor privind cuantumul onorariilor avocaţilor şi compensarea de către instanţele de judecată a cheltuielilor de asistenţă juridică, aprobată prin decizia nr.2 din 30 martie 2012, precum şi a practicii Curţii Europene, precizează că la aprecierea

cheltuielilor pentru asistenţă juridică, urmează a fi constatat faptul dacă acestea au fost necesare, realmente angajate şi rezonabile în cuantum.

81. În această ordine de idei, susţine că Judecătoria Ungheni a oferit o apreciere eronţă a probelor administrate, a aplicat eronat normele de drept material şi prin urmare - a emis o hotărâre nefondată la 29.11.2023.

82. În drept, apelul se întemeiază pe dispoziţiile art. 119 din Constituţia Republicii Moldova, art. 13 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi libertăţilor fundamentale, art. 358, 360, 361, 362, 364, 373 şi 386, lit.a), d) din Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova.

83. Referințe la cererile de apel înaintate împotriva hotărîrii instanței de fond nu au fost depuse.

84. În şedinţa de judecată a instanței de apel reprezentantul apelantului Paladi Ion-avocatul V.Lupu a pledat pentru admiterea cererii de apel formulate de clientul său, solicitînd casarea hotărîrii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea să fie admisă integral .Totodată a solicitat respingerea apelului Procuraturii Generale a RM și a cererii de alăturare la apel depusă de Ministerul Justiției al RM.

85. Apelantul Paladi Ion în cadrul ședinței instanței de apel a pledat pentru admiterea cererii de apel depuse în temeiul motivelor invocate în aceasta. A precizat că susține cele invocate de avocatul V.Lupu care-i reprezintă interesele.La fel a menționat că nu este de acord cu suma încasată cu titlu de prejudiciu moral.Suplimentar a solicitat respingerea apelului Procuraturii Generale a RM și a cererii de alăturare la apel depusă de Ministerul Justiției al RM.

86. În cadrul ședinței instanței de apel reprezentantul apelantului Procuratura Generală a RM- Octavian Bodareu a pledat pentru admiterea cererii de apel depuse de Procuratura Generală a RM în temeiul motivelor invocate în aceasta.Aderent, a solicitat respingerea apelului depus de apelantul Paladi Ion

87. Reprezentantul Ministerului Justiției RM nu s-a prezentatla ședința instanței de apel și nici nu au comunicat motivele neprezenței, deși a fost legal citat prin intermediul poștei electronice (f.d.159).

88. Potrivit art.100 alin.11 Cod de procedură civilă, cererea de chemare în judecată şi actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităţilor publice, persoanelor juridice de drept privat şi avocaţilor prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, la care aceștia sînt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în mandatul de avocat, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice. Actele de procedură expediate prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor se consideră comunicate.

89. Articolul 102 alin.7 Cod de procedură civilă stabilește că citațiile și înștiințările expediate la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate.

90. În conformitate cu dispozițiile art.379 alin.2 Cod procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului. În consecință, coroborând normele enunțate, Colegiul civil a considerat posibilă examinarea apelului în lipsa părții neprezente.

Aprecierea instanței de apel:

91. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces, a materialelor din dosar și a normei legale relevante speței, Colegiul consideră necesar de a respinge cererile de apel declarate de apelanții Paladi Ion, Procuratura Generală a RM și cererea de alăturare la apel a Ministerului Justiției RM și va menține hotărârea judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023, reieșind din următoarele considerente:

92. În conformitate cu art.362 alin.1 Cod procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.

93. Colegiul civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţată la 29 noiembrie 2023, iar apelul depus de Paladi Ion a fost declarat la 01 decembrie 2023,iar apelul declarat de Procuratura Generală a RM a fost depusă la 15 decembrie 2023, prin urmare cererile de apel sînt declarate în termenul legal stipulat la art.362 Cod procedură civilă.

94. La 22 martie 2024, Ministerul Justiției a depus o cerere de alăturare la apelul declarat de Procuratura Generală la data de 15.12.2023, în temeiul art. 361 CPC.

95. În conformitate cu art. 385 lit. a) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe.

96. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, examinând înscrisurile, audiind participanții la proces, Colegiul civil consideră apelurile declarate de Paladi Ion, Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM neîntemeiate şi pasibile respingerii din următoarele motive:

97. În conformitate cu art. 239 CPC al RM, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţa de judecată.

98. Articolul 241 alin. 5) CPC prevede că, în motivarea hotărîrii se indică circumstanţele cauzei, constatate de instanţă, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanţe, argumentele invocate de instanţă la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanţa.

99. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluţii trebuie să fie clară şi simplă, precisă, conchisă şi fermă, să aibă putere de convingere.

100. Această dispoziţie legală a fost adoptată în scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei, de a întări încrederea justiţiabililor în hotărârile judecătoreşti şi de a da posibilitatea instanţelor superioare să-şi exercite controlul judecătoresc.

101. Suplimentar, Colegiul remarcă că hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 CPC, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) CPC, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

102. În conformitate cu prevederile art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

103. Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

104. În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

105. În conformitate cu prevederile art. 118 al-le (1) - (3) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Partea care nu a exercitat pe deplin obligația de a dovedi anumite fapte este în drept

să înainteze instanței judecătorești un demers prin care solicită audierea părții adverse în privința acestor fapte dacă solicitarea nu se referă la circumstanțele pe care instanța le consideră dovedite. Circumstanţele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sânt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

106. În corespundere cu art. 6 paragraful 1 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi jurisprudenţa CtEDO, instanţele de judecată sunt obligate să motiveze hotărârile sale, care vor trebui să conţină circumstanţele cauzei constatate de instanţă, probele pe care se întemeiază concluziile referitor la admiterea sau respingerea acţiunii, alte chestiuni ce au fost soluţionate în cadrul judecării pricinii, legea materială şi/sau procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanţei în caz de respingere a unor probe prezentate de participanţi etc.

107. Conform art. 373 Cod de procedură civilă, (1) Instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. (2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. (3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. (5) Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. (6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor când consimte şi când hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

108. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

109. Or, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinîndu-se rolul determinant al concluziilor instanței de apel, ultima are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la

însuşirea motivelor instanţei inferioare *(Hirro Balani vs Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis vs Grecia nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).*

110. Raportând dispoziţiile normelor suscitate la circumstanţele cauzei, evaluând soluţia primei instanţe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, instanța de apel consideră că concluzia instanţei de fond este una corectă, din următoarele raționamente.

111. Articolul 5 alin. 1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

112. Colegiul civil reține că, reclamanta Paladi Ion a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală al RM prin care a solicitat repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii, și încasarea cheltuielilor de judecată.

113. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a admis parțial acțiunea înaintată de Paladi Ion, și a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției suma de 20000 lei cu titlu de prejudiciul moral, suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

114. Exprimându-și dezacordul cu hotărârea primei instanțe, Paladi Ion, Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală al RM au declarat apel, invocând argumentele reținute supra.

115. Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălți consideră hotărârea primei instanţe întemeiată, iar argumentele din cererile de apel neîntemeiate, reieșind din următoarele.

116. În cadrul examinării cauzei în instanța de apel Colegiul civil a stabilit că la 26 noiembrie 2010, Paladi Ion a depus explicații Direcției Generale Urmărire a CCCEC, pe materialul înregistrat în R-1 cu nr. 1237 din 27.09.2010, pe faptul unor încălcări depistate și descrise în actul de revizie economico-financiară tematică la Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare„ Ungheni, din 10.09.2010. (f.d. 11)

117. Prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 30 septembrie 2011 emisă de SUP a CPR Ungheni a fost pornită urmărirea penală, în baza elementelor constitutive ale infracţiunii prevăzute de art. 329 alin.(2) lit. b) Cod Penal RM, pe faptul stabilirii unui neajuns de 275,9 mii lei, în perioada de timp 01.01.2008-01.08.2011, ca urmare a îndeplinirii necorespunzătoare, neglijente și neconștiincioase a obligațiilor de serviciu de către factorii de decizie ai Î.S.

„Stațiunea Tehnologică pentru Irigare„ Ungheni, cu atribuirea cauzei penale a nr. 2011360336. (f.d.15).

118. La data de 30.11.2011 de către SUP a CPR Ungheni a fost pornită urmărirea penală pe dosarul penal nr.2011360708 în baza art.191 al.(2) lit. c) Cod penal în care se indica că fostul administrator al Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare„ Ungheni, în perioada anilor 2006-2010 a însușit ilegal un printer la preț de 4757,00 lei, un fierbător electric la preț de 120,83 lei și un telefon mobil la preț de 2347,15 lei, cauzînd astfel un prejudiciu în sumă de 7225 lei. (f.d.16).

119. La 27 martie 2013, de către procurorul în Procuratura Anticorupție Eugen Balan, a fost emisă ordonanța privind punerea sub învinuire a lui Paladi Ion de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 329 alin. (2) și 191 alin. (2) lit. c) Cod penal. Totodată, printr-o ordonanță distinctă au fost dispuse investigații în vederea găsirii învinuitului Paladi Ion, ordonanțe emise în cadrul cauzei penale cu nr. 2011360708. După cum rezultă din partea descriptivă a ordonanțelor respective, cauzele penale cu nr. 2011360336 și 2011360708 au fost conexate într-o procedură unică, cauzei fiindu-i atribuit nr. 2011360708. (f.d. 17, 24)

120. Tot la 27 martie 2013, de către procurorul în Procuratura Anticorupție Eugen Balan, a fost emisă ordonanța privind reținerea lui Paladi Ion pentru a fi pus sub învinuire. (f.d. 18).

121. La 03 aprilie 2015 cauza penală cu nr. 2011360708 a fost suspendată, din motivul necesității stabilirii locului aflării lui Paladi Ion. (f.d. 21)

122. Prin ordonanța procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție V. Morari din 25.10.2019 a fost dispusă anularea ordonanței procurorului de suspendare a urmăririi penale cu reluarea urmării penale. Concomitent, prin același act fiind dispusă retragerea cauzei penale 2011360708 din gestiunea DGUP a CNA și transmiterea acesteia OUP a DGT Nord a CNA, pentru efectuarea în continuare a urmării penale (f.d.61).

123. La 28.11.2019 învinuitului Paladi Ion i-a fost adusă la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) și art. 329 alin. (2) Cod penal (f.d.52)

124. Prin ordonanța procurorului Lilia Selevestru din 31.03.2021 în conformitate cu prevederile art. 284 Cod de procedură penală a fost dispusă scoaterea lui Paladi Ion de sub urmărirea penală pe cauza penală nr. 2011360708, pe motiv că fapta ultimului nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) și art. 329 alin. (2) Cod penal, concomitent fiind dispusă în temeiul art. 286 Cod de procedură penală clasarea procesului penal în cauza

penală respectivă. După cum rezultă din partea descriptivă a ordonanței menționate, Paladi Ion a refuzat să facă declarații asupra învinuirii înaintate (f.d.62.)

125. Drept urmare a circumstanțelor sus menționate, Paladi Ion invocând faptul că, în urma ilegalităților comise de către organele de drept i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice, suportate pe parcursul unei perioade îndelungate și ca urmare a faptului că a fost tras ilegal la răspundere penală a solicitat recuperarea prejudiciului material și moral din contul bugetului de stat.

126. Conform art. 53 alin. (2) din Constituţia Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanțele judecătoreşti.

127. Conform art. 2007 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acţiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăţia persoanei responsabile, în următoarele cazuri: condamnare ilegală, *tragere ilegală la răspundere penală*, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea; aplicare ilegală, în calitate de sancţiune contravenţională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunităţii; acţiuni sau inacţiuni care au dus, după caz, la: constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.

128. Conform art. 2036 alin. (1) şi (3) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. 3) Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

129. Conform prevederilor art. 2037 alin.1) CC, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de

gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate.

130. Astfel, în codul civil şi în Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, sunt prevăzute garanțiile legale la care a apelat reclamanta în prezenta cauză.

131. Din perspectiva apariției prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată, se atestă temeiuri generale, care sunt prevăzute la art. 2007 Cod civil și temeiuri speciale, care sunt prevăzute la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

132. Conform art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, *tragerii ilegale la răspundere penală*; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravenţional, reţinerii contravenţionale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenţionale de către instanţa de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti.

133. Conform art. 6 lit. b) din Legea menționată, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: *scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.*

134. Conform art. 10 din legea prenotată, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

135. Conform art. 11 din aceeași lege, mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de

prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. Instanţa de judecată va determina mărimea compensaţiei şi în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

136. Astfel, în rezultatul verificării legalității și temeiniciei hotărârii primei instanțe, prin prisma normelor legale citate şi situaţiei de fapt constatată în speţă, Colegiul civil relevă că instanţa de fond corect a soluționat problema reparării prejudiciului cauzat moral și material pretins de reclamantul-apelant Paladi Ion în legătură cu acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

137. Or, Colegiul reține întrunirea condițiilor prevăzute la art. 3 lit. a), art. 6 lit. b) și art. 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, care au fost dovedite prin actele anexate la materialele cauzei – ordonanța de punere sub învinuire a lui Paladi Ion de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 329 alin. (2) și 191 alin. (2) lit. c) Cod penal, *în coroborare* cu ordonanța din 31.03.2021 prin care a fost dispusă scoaterea lui Paladi Ion de sub urmărirea penală pe cauza penală nr. 2011360708, pe motiv că fapta ultimului nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) și art. 329 alin. (2) Cod penal, concomitent fiind dispusă în temeiul art. 286 Cod de procedură penală clasarea procesului penal în cauza penală respectivă.

138. Colegiul apreciază drept nefondat argumentul apelanților, potrivit căruia, în speță, nu sunt întrunite condițiile pentru ca persoana să-și exercite dreptul la repararea prejudiciului material și moral, or, punerea sub învinuire a lui Paladi Ion, nu reprezintă un act de condamnare publică, în sensul art. 50 Cod penal și respectiv nu intră sub incidența noțiunii prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 - tragerea ilegală la răspundere penală.

139. Colegiul reține că punerea persoanei sub învinuire este de drept o acțiune de tragere a persoanei la răspundere penală, or în acest sens s-a expus și Curtea

Constituțională în hotărârea nr.26 din 23.11.2010, care inter alia a constatat, că asemenea acțiune procesuală duce la restrângerea drepturilor constituționale legate de libertatea persoanei, dreptul la libera circulație ș.a., astfel persoana fiind în calitatea de învinuit este supusă unor restrângeri de ordin social, psihologic, civil.

140. Mai mult ca atât, instanța de apel reține că chiar și în cazul când organele de drept au respectat cerințele formale la întreprinderea acțiunilor de urmărire penală, acest complex de acțiuni în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite odată cu emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a apelantului.

141. În această ordine de idei, Colegiul atestă cu certitudine că Paladi Ion, a fost tras ilegal la răspundere penală în cauza penală enunțată mai sus, iar în aceste circumstanțe ținând cont de faptul în privința ultimului a fost dispusă scoaterea de sub urmărirea penală, Colegiul reiterează compatibilitatea pretențiilor reclamantului prin prisma articolelor 3 și 6 din Legea nr.1545 din 25.02.1998, iar drept rezultat temeinicia acestor pretenții formulate în speță prin prisma dispozițiilor acestei legi.

142. Cu referire la aspectul argumnetelor invocate de apelantul-intimat Paladi Ion în cererea sa de apel ce ține de cuntumul prejudiciului moral încasat în mărime de 20 000 lei, Colegiul civil consideră întemeiată concluzia primei instanţe cu privire la admiterea parțială a pretenției nominalizate.

143. Or, instanţa de fond, ţinând cont de natura dreptului lezat, de caracterul şi gravitatea suferinţelor suportate, de statutul persoanei, de perioada aflării sub învinuirea penală, corect a determinat cuantumul prejudiciului moral cauzat.

144. Cu întîietate Colegiul denotă că urmărirea penală în ambele cauze penale, ce au fost ulterior conexate, au fost pornite *in rem* și nu *in personam*.

145. Colegiul constată că Paladi Ion, de fapt, a dat explicații o singură dată, la 26 noiembrie 2010 (pînă la pornirea cauzelor penale), Direcției Generale Urmărire a CCCEC, pe materialul înregistrat în R-1 cu nr. 1237 din 27.09.2010, pe faptul unor încălcări depistate și descrise în actul de revizie economico-financiară tematică la Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare„ Ungheni, din 10.09.2010, iar ulterior a fost audiat în calitate de învinuit la 28.11.2019, refuzînd să dea declarații în legătură cu învinuirea adusă.

146. Prin urmare, Colegiul conchide că cu participarea lui Paladi Ion, au fost efectuate doar două acțiuni de urmărire penală: una pînă la pornirea cauzei penale (explicațiile depuse pe materialul înregistrat în R-1 cu nr. 1237 din 27.09.2010) și alta în cadrul cauzei penale nr. 2011360708 (audierea în calitate de învinuit la 28.11.2019).

147. În asemenea circumstanțe, Colegiul reține că Paladi Ion a fost suspus unor restrîngeri minime în cadrul procesului penal derulat, or, în privința sa nu au fost aplicate măsuri preventive prevăzute de art. 175 CPP sau alte măsuri procesuale de constrîngere prevăzute de art. 197 CPP, el nu a fost percheziționat sau supus altor acţiuni de procedură sau măsurilor speciale de investigații care i-au limitat drepturile fundamentale.

148. La fel, Colegiul notează că ordonanța din 27.03.2015 prin care s-a dispus reținerea lui Paladi Ion pentru a fi pus sub învinuire, nu a fost pusă în aplicare, or, la materialele cauzei lipsește un proces verbal de reținere, circumstanță ce denotă că Paladi Ion nu a fost reținut în cadrul procesului penal.

149. Totodată, reieșind din faptul că Paladi Ion a fost pus sub învinuire de comitere a două infracțiuni calificate drept grave, fiind scos ulterior de sub urmărire penală pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, instanța de fond just a ajuns la concluzia de a admite parţial pretenţiile reclamantului cu privire la repararea prejudiciului moral şi a stabili cuantumul prejudiciului moral în mărime de 20 000 lei, care este echitabilă suferinţelor psihice suportate de ultimul.

150. În lumina Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie astfel încât să aibă un efect compensatoriu, dar fără a constitui sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victime.

151. La caz, prima instanță a stabilit corect suportarea suferinţelor psihice de către reclamantul Paladi Ion ca urmare a intentării unor cauze penale și tragerii la răspundere pe marginea acestor cauze.

152. Totodată, Colegiul judiciar consideră că mărimea prejudiciului moral solicitat de reclamantul Paladi Ion în mărime de 300 000 lei, este vădit excesivă, motiv pentru care acesta nu pot fi satisfăcut integral, ținând cont de principiul potrivit căruia compensația nu trebuie să fie excesivă pentru autorii daunelor, nici venit nejustificativ pentru victime.

153. Colegiul civil reiterează că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire, iar sumele încasate prin hotărârea judecătorească contestată, răspund acestui criteriu.

154. Colegiul consideră corectă concluzia instanței de fond, prin care s-au respins argumentele reclamantului, potrivit căruia el suferă de un șir de afecțiuni, care

s-au agravat semnificativ pe parcursul procedurilor penale, or, reclamantul nu a demonstrat că bolile de care suferă la moment sunt consecința a două acțiuni de urmărire penală care au fost efectuate cu participarea sa, în cadrul procesului penal cu nr. 2011360708.

155. La fel, Colegiul consideră justă concluzia instanței de fond, potrivit căreia Paladi Ion nu a probat rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea sa. Colegiul constată că probe în acest sens nu au fost prezentate, iar alegațiile apelantului-intimat Paladi Ion privind imposibilitatea angajării la serviciu din cauza cauzei penale aflate în derulare, sunt declarative și lipsite de suport probator.

156. Reieșind din cele expuse mai sus, Colegiul judiciar reține că, instanţa de fond corect a apreciat gradul şi caracterul suferinţelor reclamantei-apelant, dând o apreciere eficientă circumstanţelor în care a fost cauzat prejudiciul, stabilind astfel cuantumul prejudiciului moral, a acordat o recompensă bănească în mărime de 20 000 lei, care în viziunea instanţei de apel reprezintă o recompensă echitabilă, care ar aduce o satisfacţie proporţională suferinţelor şi trăirilor psihice suportate de către Paladi Ion, ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală, iar temeiuri de încasare a unei sume mai mari în beneficiul reclamantului instanța de fond cât și cea de apel nu a stabilit.

157. Cu privire la dezacordul apelanților-intimați Ministerului Justiției și Procuratura Generală al RM în partea sumei încasate în mărime de 20 000 lei prin hotărârea contestată ca despăgubire morală ca fiind exagerată și neechitabilă cu suferințele pretinse că ar fi fost posibil suportate, precum și a faptului că recunoașterea oficială și publică a violării constiuie pri sine o satisfacție echitabilă sufiecientă pentru orice prejudiciu moral eventual suferit de reclamantă, Colegiul civil notează că această pretenție a fost admisă parțial de prima instanță, în limita echității și rezonabilității.

158. Astfel, Colegiul civil respinge ca irelevante argumentele în acest sens ale Ministerului Justiției și Procuraturii Generale ale RM, deoarece o parte se referă la explicarea normelor legale, iar celelalte sunt nefondate, pe când prima instanță a determinat și aplicat corect normele de drept materiale care guvernează obiectul material litigios.

159. Prin urmare, prima instanță a examinat pricina respectivă în coroborare cu prevederile legislației în vigoare, desfășurând examinarea litigiului pe principiul contradictorialităţii şi egalităţii părţilor în drepturile procedurale, organizând procesul astfel încît părţile au avut posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziţia în proces, de a alege modalităţile şi mijloacele susţinerii ei de sine stătător şi independent de instanţă, de alte organe şi

persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu pricina dată judecăţii şi de a-şi expune punctul de vedere asupra iniţiativelor instanţei, respectiv acordând posibilitate participanților la proces de a-și expune poziția, totodată păstrîndu-și imparţialitatea şi obiectivitatea, creînd condiţii pentru exercitarea drepturilor participanţilor la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanţelor reale ale pricinii.

160. Reieşind din cele expuse, Colegiul civil consideră că, motivarea pretenţiilor expuse în cererile de apel nu sunt bazate pe careva probe concludente, deaceea se ajunge la concluzia că apelurile declarate de Paladi Ion, Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM trebuie să fie respinse, iar hotărârea primei instanţe - menţinută.

161. În temeiul art-lor 385 lit. „a” CPC al RM, Colegiul civil:

D E C I D E :

Respinge cererile de apel declarate de apelanții Paladi Ion, Procuratura Generală a RM și cererea de alăturare la apel a Ministerului Justiției a RM împotriva hotărârii judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023.

Menține hotărârea judecătoriei Ungheni din 29 noiembrie 2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Paladi Ion către Ministerului Justiției a RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM privind repararea prejudiciului moral cauzat și încasarea cheltuielilor de judecată, fără modificări.

Decizia este definitivă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele completului
judecător Natalia Chircu

Judecători Dumitru Corolevschi

Ivan Parii